

Verksamhetsberättelse Läns-BO 2016

Bakgrund

Sedan 1 november 2012 har Läns-BO arbetat på uppdrag från landstinget i Uppsala län (fortsättningsvis kallat "Region Uppsala"). Uppdragets former beskrivs i ett avtal mellan Region Uppsala och föreningen "Barnombudsmannen i Uppsala". Fyra gånger om året träffas en politisk referensgrupp för få rapport och diskutera uppdragets prioriteringar. Arbetets innehåll utgår från barnets rättigheter och Region Uppsalas handlingsplan för genomförandet av barnets rättigheter, antagen våren 2013.

Läns-BO:s planer och redovisningar har sedan starten utgått från avtal och handlingsplanen. Men från redovisningen för 2015 görs det istället utifrån modellen för verksamheters aktivitetsplaner. Dessa har Läns-BO tagit fram tillsammans med närmare 100 intresserade verksamheter. De har fyra tema som sammanfattar handlingsplanen. Även en hel förvaltning kan anta en egen aktivitetsplan. Så har gjorts av Primärvården, Akademiska, Hälsa & Rehabilitering samt Folktandvården. Rubrikerna är:

1. Beslut om och med barn ska föregås av ett barnrättsperspektiv.
2. Kunskap behövs om barns behov och rättigheter hos såväl Region Uppsalas förtroendevalda som anställda.
3. Dialog med barn och unga är en särskild kompetens och formerna ska gärna beskrivas och studeras.
4. Skydd och stöd har alla barn särskilda behov av. I regel behövs rutiner för att säkra detta och den samverkan som behövs med andra berörda.
5. (För Läns-BO även temat "att bidra till att upprätta nya och revidera befintliga planer".)

Tema 1. Beslut om och med barn ska föregås av ett barnrättsperspektiv.

Barnets bästa i främsta rummet är ett tydligt och tungt krav från barnkonventionen, men också i tex Patientlagen. Att beskriva vad som är barnets bästa och hur det står sig i främsta rummet är en utmaning för de flesta. Region Uppsala har en dokumentmall för en förenklad barnkonsekvensanalys.

Mål 2016 - Påtagligt fler beslut ska föregås av ett barnrättsligt underlag, såsom en barnkonsekvensanalys.

- Läns-BO har 2016 medverkat i eller känner till cirka 10 (*) genomförda barnkonsekvensanalyser, rörande beslut i verksamheter. Det måste anses som alldeles för få. Åtagandet är prioriterat i policy och handlingsplan som nu varit gällande i fyra verksamhetsår. För en märkbar förbättring behövs både tydligare efterfrågan från ledningar och politik men också att barnrättsperspektivet blir en del i ordinarie beslutsstöd.

*) De Läns-BO sett eller medverkat till är: Akademiska 5 st, Folktandvården 1, Ledningskontor/politik 2, Hälsa/habilitering 1.

- Patientlagen kräver att när vård ges till ett barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Här avser lagen mötet med patient i vardagen, snarare än inför beslut om förändring i en verksamhet. Det är svårt att mäta vad som händer i patientmöten, men journalstudier eller intervjuer kan ge oss en uppfattning om "barnets bästa" är en faktor vardagen. Kanske att journalförande uppmanas använda en åtgärdskod liknande då en anmälan görs om misstanke att ett barn far illa (GD008).
- Nya Hälso- och Sjukvårdslagen träder i kraft 2017 och har nu även den en formulering om "barnets bästa". Där avses istället beslut i ledning och politik. Det blir lättare att hänvisa till och följa.
- Ingen verksamhet har såvitt Läns-BO vet lagt in barnets rätt i ordinarie rutiner för underlag till beslut (beslutsstöd). Glädjande är att från 2017 ingår barnkonsekvensanalys i regionkontorets "Ärendehandbok" och alla deras utredare ska få utbildning av Läns-BO.

Tema 2. Kunskap behövs om barns behov och rättigheter hos såväl Region Uppsalas förtroendevalda som anställda.

Ökad kunskap om barns behov:

1) Läns-BO deltar i Sveriges Kommuners och Landstings (SKL)

utvecklingsarbete för anpassad Nationell Patientenkät för de under 18 år.

- Fram till och med 2015 besvarades Nationell Patientenkät avseende patienter under 16 år nästan uteslutande av vårdnadshavare. Läns-BO har lokalt och nationellt agerat för att även de under 16 år ska tillfrågas men gärna med annan metod än enkät. Kompromissen i upphandlingen för 2016-2018 blev att nationell enkät inte längre skulle skickas till patient under 16 år (som ändå bara besvarades av vårdnadshavare). Istället skulle en vårdnadshavar-enkät gå ut för de vårdbesöken. Utöver detta skulle särskilda metoder utvecklas för att unga patienter. SKL hade våren 2016 ett möte om detta, men enligt uppgift har det därefter avstannat.

2) Läns-BO, Barnombudsmannen i Uppsala och Regionförbundet har 2016 ett samarbetsprojekt om samordnad elevhälsodatabas modell ELSA.

- Med finansiering från folkhälsomedel har vi inventerat arbetsätten samt intresse hos personal att samordna och tillgängliggöra information från elevhälsosamtal i länets kommuner. Arbetet har utförts av en kollega till Läns-BO på Barnombudsmannen i Uppsala. Goda förslag finns nu och målen med samordning ska kunna uppnås. Istället för att bygga en regional databas är målet nu att samla delar av elevhälsosamtalen i EMQ (Nationellt kvalitetsregister för elevhälsans medicinska insatser).

Ökad kunskap om barnets rättigheter:

3) Ett grunduppdrag är att utbilda om barnets rättigheter. Utbildningsfilmen på Pingpong medför att många verksamheter vill ha uppföljande besök från Läns-BO.

4) På Pingpong ramas filmen in av en interaktiv portal där medarbetare kan läsa mer, ställa frågor och få goda råd. Läns-BO är redaktör för sidan.

5) Utbildningsfilm nr 2 för chefer i Region Uppsala handlar om barnrätt i beslut. Den blir ca 7 minuter lång och produceras under våren 2016.

- Cirka 650 personer har vid möten fått utbildning av Läns-BO under 2016. Tillkommer cirka 300 studerande till läkare, sjuksköterska, psykolog och socionom som deltar vid studiedagen om barn som far illa.
- Nästan 1 000 anställda har sett filmen på utbildningsplattformen Pingpong. 700 av dessa har också genomfört och fått godkänt på kunskapsfrågorna. Filmen ligger också på Region Uppsalas Youtube och har där 1 100 visningar. Utöver dessa drygt 2 000 har många medarbetare sett filmen i grupp. Där blir det oklart hur många som sett filmen. Därför erbjuder jag under 2017 chefer att sända mig lista på medarbetare som sett filmen, och hjälpa dem markera det i Pingpong.
- På Pingpong har Läns-Bo lärarbehörighet och kan lägga mer tid på att ha och få kontakt med medarbetare som lär sig om barnets rätt. Det finns viktig kunskap om implementeringen av barnets rätt hos medarbetare.
- Filmen för chefer spelades in under 2016 men redigeringen har dragit ut på tiden, bla pga ombildning till Region och omläggning till DocPlus.

6) Utbildning och diskussion om Patientlagen inklusive ”barnets bästa” och ”mognadsbedömning” fortsätter vara en arbetsuppgift på förfrågan. Större insats sker på ”Barnveckan” i Östersund i april (mot arvode).

- Några motsvarande utbildningar har genomförts inom landstinget. Vid ett par tillfällen har utbildning gjorts utanför landstinget, men då mot arvode. Aktuellt under 2017 blir ändringar i Hälso- och sjukvårdslagen och under 2018 att Barnkonventionen troligen blir lag.

7) Hemsidan på www.lul.se/BR underhålls och Läns-BO bidrar till förvaltningarnas Navet-sidor.

- Förutom den samlade www.lul.se/BR finns nu också en intern sida om barnrätt för anställda på Akademiska. Dessutom akademiska.se/ung som vänder sig till den unga som ska besöka Akademiska som patient eller anhörig. Vidare finns sidor om de unga expertråden på barnsjukhuset – akademiska.se/ungaexperter och en alldeles ny sida för deras medlemmar ungaexperter.wordpress.com Läns-BO håller i eller bidrar till alla dessa.

8) Läns-BO deltar för Region Uppsala i SKL's nätverk för barnets rättigheter.

- Läns-BO har deltagit och utbytt kunskap och erfarenheter vid två stycken två-dagarsmöten. Läns-BO rapporterar direkt till hälso- och sjukvårdsdirektören.

9) Läns-BO är medlem i redaktionsrådet för 1177 med uppdrag barnets rättigheter.

- Fyra-fem gånger om året får Läns-BO ett antal texter eller kortfilmer som ska granskas, som medlem i rådet. Region Uppsala är inte uppdragsgivare och därför fakturerar Barnombudsmannen i Uppsala för arbetet.

10) Läns-BO är medlem i referensgrupp för en handbok om barnkonventionen från Norstedts förlag riktad till socialtjänsten.

- Detta tog mer tid än väntat våren 2016, men var också en utmärkt repetition och fortbildning inför att barnkonventionen planeras antas som lag.

Tema 3. Dialog med barn och unga är en särskild kompetens och formerna ska gärna beskrivas och evidensbaseras.

Goda exempel på former för kontakt med barn och unga finns i hela LUL – exempelvis för att informera, förbereda, fråga, inhämta samtycke, smärtlindra. Läns-BO har gjort många studiebesök för att samla in goda exempel och några beskrivs i "Gröna Häftet". Prioritering för Läns-BO från 2016 blir dialog med barn och unga i grupp, snarare än som individer.

1) Barnsjukhuset startar under 2016 minst tre råd för barn och unga. Ett "expertråd" för unga med diabetes 1 och för hela verksamheten ett "tonårsråd" och ett "barn- och föräldraråd". Läns-BO hjälper dessa och motsvarande råd under en pilotperiod.

- Förutom de nämnda i rubriken fanns sedan tidigare ett råd för unga med CF och det bildades ett för unga med cancer. Under våren 2017 tillkommer ett råd för unga med astma/allergi. Läns-BO är engagerad i alla råden. Under 2017 sker integration av råden i barnsjukhusets ordinarie lednings- och kvalitetsarbete. Ansvar och praktiskt genomförande behöver flyttas till verksamheterna.
- En mindre roll i barnsjukhusets råd ger tid för Läns-BO att sprida arbetssättet till andra delar av Region Uppsala. Exempelvis för unga med övervikt. Det bör integreras i arbetet med en ECHO-zon utifrån Uppsala Health Summit.

2) Akademiska, men också andra förvaltningar ser över hur barn och unga kallas till besök. Läns-BO är engagerad i flera samarbeten kring såväl utskick som webb.

- Under 2016 har kallelsematerial för barn utvecklats tillsammans med barnhälsovården och folktandvården. Samma med Region Uppsalas egna vårdcentraler där de också lagt materialet på webben.
- Den som kallas till Akademiska får ett häfte med länken akademiska.se/ung

- Hälsa & habilitering har själva utvecklat en sida med bildförberedelser för barn och unga. Närliggande är att barnsjukhusets Barnwebb görs om under 2017.

3) Patienten är också brukare och bör när lämpligt tillfrågas direkt av sin verksamhet om hur besöket eller vistelsen var. Goda former finns på flera håll i Region Uppsala och Läns-BO är engagerad i några av dem.

- Utvärdering pågår för folktandvårdens och barnakutens pekskärmar (smileys /VAS-skala) för yngre barn. I övrigt lite aktivitet. Planer finns för sms eller app för snabb återkoppling från barn och förälder som besökt barnsjukhuset.

4) Värdebaserad vård har stor potential för ungas delaktighet. Arbetssättet ska breddinföras på Akademiska Barnsjukhuset. Läns-BO ger råd om dialogformer.

- Tog inte fart på Akademiska, och än mindre på barnsjukhuset. Delarna som har med dialog med unga på barnsjukhuset att göra deltar Läns-BO i ändå.

Tema 4. Skydd och stöd har alla barn rätt till.

I regel behövs rutiner för att säkra detta och den samverkan som behövs med andra berörda.

1) Barnskyddsrådet fortsätter utbilda och samverka. Rådet administreras och leds inom avtalet för Läns-BO, i samverkan med Uppsala kommun och förhoppningsvis framöver även de övriga kommunerna i länet. Målgrupp för utbildningar är personer i olika verksamheter inom länet.

- Två gånger om året arrangeras stort seminarium, ibland med internationella föreläsare. Våren 2016 var rubriken: "Traumamedveten skola, hälsovård och omsorg" och hösten 2016 var det: "Tidiga insatser för små barn – forskning och praktik".

2) Barnhälsovården och Läns-BO har förslag på rutin för kontakten om barn med särskilda behov mellan en Vårdcentral och kommunens socialtjänst. Rutinen ska prövas som pilot hos några intresserade under 2016.

- Flera kontakter har tagits men först sent på hösten besöktes två vårdcentraler. Dock för tidigt att dra slutsatser om hur det kommer att fungera.

3) Länsövergripande riktlinjer för samverkan kring barn och unga är under framtagande. Läns-BO sitter i arbetsgruppen med särskilt intresse för delaktighet, SIP och hemsjukvård.

- Riktlinjen blev en "BUS" (barn unga samverkan) för länet. Arbetsinsatsen för Läns-BO blev stor med många möten och mycket redigering. Den är nu antagen i länets viktiga forum TKL och skolchefsnätverk.

5 Bidra till att upprätta nya och revidera befintliga planer.

1) Följa och understödja genomförandet i förvaltningarna Akademiska, Primärvården, Hälsa & Habilitering samt Folktandvården.

- Denna uppgift är fokus i mötena med Läns-BO's referensgrupp. De tre förstnämnda samt Kultur & Bildning har pågående systematiskt arbete och Hälsa & Hab ska ta ett nytt tag 2017. Dock ännu ingen plan i Kollektivtrafikförvaltning, Enköpings lasarett eller Landstingsservice.

2) Verksamheter på alla nivåer får hjälp med en egen plan när så önskas. Aktuella insatser görs i Verksamhetsområden på Akademiska och i Hälsa & Hab samt på kliniker i Folktandvården och på Vårdcentraler i Primärvården.

- Över 25 verksamheter har under 2016 efter möte med Läns-BO fått ett eget förslag på aktivitetsplan. Några av dem är uppdateringar, men de flesta nya.

=====

Ekonomisk redovisning för 2016

Artikel	Budget	Utfall
Lönekostnader inkl overhead, it, web,layout, admin, ek, arb ledn	-750,000	-751,874
Övriga personalkostnader	-5,000	-5,448
Utbildning + handledning	-15,000	-15,471
Hyra och andra lokalkostnader+kontorsmat	-72,000	-68,761
Telefon, mobil och fast	-9,000	-9,392
Datorer och internet	-4,000	-750
Resor	-10,000	-2,040
Verksamhet: material, ev seminarier	-30,000	-3,859
Referensgrupp	-5,000	-3,280
Barnskyddsrådet	-25,000	-34,027
TOTALT:	-925,000	-894,902